

قرآن فهم مخاطبان خود را اداره می‌کند/زنده بودن قرآن؛ مهم‌ترین وجه اعجاز آن

قرآن مجموعه‌ای است که می‌تواند خود و به تعبیر دیگر فهم مخاطبان خود را اداره کند و بر این اساس لازمه تعدد در فهم قرآن، مرگ مؤلف نیست؛ اساساً مهم‌ترین وجه اعجاز قرآن زنده بودن آن است که به این معناست که در همین لحظه که به قرآن توجه می‌کنید با مؤلف آن ارتباط دارید.

قرآن مجموعه‌ای است که می‌تواند خود و به تعبیر دیگر فهم مخاطبان خود را اداره کند و بر این اساس لازمه تعدد در فهم قرآن، مرگ مؤلف نیست؛ اساساً مهم‌ترین وجه اعجاز قرآن زنده بودن آن است که به این معناست که در همین لحظه که به قرآن توجه می‌کنید با مؤلف آن ارتباط دارید.

حجت‌الاسلام و المسلمین محمدباقر قیومی، عضو هیئت علمی جامعه المصطفی (ص) العالمیه در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، با اشاره به سخنی منسوب به حضرت امیرالمؤمنین (ع) که عجایب قرآن را بی‌انتها خوانده‌اند، گفت: ما هر روز که به قرآن برمی‌گردیم، به دلیل این که قرآن یک معجزه زنده است، استفاده تازه‌ای از آن خواهیم داشت و نگاه جدیدی برای ما حاصل می‌شود.

قیومی افزود: قرآن مآدبه‌الله است. قرآن سفرهای است که خداوند پهن کرده است و هر کسی در هر سطحی می‌تواند از آن استفاده کند و اگر کسی یک گوشه هم بنشیند و کمی از آن بچشد برای نم‌گیر شدن کافی است.

قیومی:

تعدد در فهم قرآن را هیچ کس منکر نیست اما بحث این است که این تعدد فهم مرزی دارد یا ندارد؛ اگر بگوئیم که مرزی ندارد این حرفی است که نیاز به دلیل دارد و این دلیلی برایش اقامه نشده است

وی با اشاره به یکسان نبودن سطوح برداشت‌ها از قرآن گفت: اگر قرآن را منظومه‌ای از معانی در نظر بگیریم، باید بدانیم که سطوح رسیدن به آن معانی و آن منظومه یکسان نیست و هر سطح و برداشت نیز در بازخوردهایی که از قرآن می‌گیرد، می‌تواند تکمیل شود.

این مدرس حوزه و دانشگاه در پاسخ به این پرسش که چنین تلقی‌ای از قرآن آیا منجر به از دست رفتن عینیت معنایی قرآن نخواهد شد؟ گفت: هیچ کس نیست که تعدد فهم قرآن را نفی کرده باشد، اما نکته این است که قرآن مجموعه‌ای است که می‌تواند خود و به تعبیر دیگر فهم مخاطبان خود را اداره کند. بر این اساس لازمه تعدد در فهم قرآن، مرگ مؤلف نیست و سبک بیانی خاص قرآن مخاطب را همواره به نزدیک شدن به مؤلف برمی‌انگیزد. در واقع در قرآن مؤلف نمی‌تواند رها شود و به همراه متن زنده است. او وجودی است که ما با فهم قرآن می‌خواهیم به او نزدیک شویم.

قیومی با اشاره به این مطلب که تعدد در فهم را باید به دقت، از مرگ مؤلف جدا کرد، گفت: هر نظریه‌ای را که شبیه به نظریه‌ای دیگر است، نباید با آن نظریه دیگر مساوی تلقی کرد. تعدد در فهم قرآن را هیچ کس منکر نیست، اما بحث این است که این تعدد فهم مرزی دارد یا ندارد؛ اگر بگوئیم که مرزی ندارد، این حرفی است که نیاز به دلیل دارد و این دلیلی برایش اقامه نشده است والا تعدد فهم به این مقدار موجود را هیچ کسی منکر نیست و مسلماً همه می‌پذیرند که فهم نویسنده المیزان از قرآن با فهم فردی که فلسفه را اصلاً نمی‌داند یا قبول ندارد، فرق دارد و این دو، دو برداشت مختلف از قرآن دارند و شما نمی‌توانید کسی را بیابید که منکر این مسئله باشد.

قیومی:

فهم قرآن در یک مثلث شکل می‌گیرد که یک ضلع آن موحی یعنی خداوند متعال است، ضلع دیگر آن مخاطب یعنی موحی الیه است و ضلع دیگرش نیز متن وحیانی است؛ و ما در تفاعل این سه ضلع است که به فهم قرآن می‌رسیم

وی افزود: آن چه مسئله‌ساز است این است که بگوئیم این تنوع فهم مرزی ندارد. این درست نیست چون مؤلف زنده است و قرآن یک متن زنده است و ما باید به مؤلف نزدیک شویم. خداوند متعال به عنوان مؤلف قرآن دارد راه را به ما نشان می‌دهد. در حقیقت قرآن با مؤلف خود پیوند لحظه‌ای دارد و مؤلف نیز می‌گوید که تو اگر می‌خواهی قرآن را بفهمی باید تقوای خدا را پیشه کنی و اگر تقوای خدا را پیشه نکنی اصلاً قرآن را نمی‌فهمی؛ بنابراین باید یک ارتباط مستمر با خدا داشته باشی تا متن او را بفهمی، چون همین الان هم خدا دارد این متن را هدایت می‌کند.

این عضو هیئت علمی جامعة المصطفی(ص) العالمیه مهم‌ترین وجه اعجاز قرآن را زنده بودن آن عنوان کرد و گفت: زنده بودن قرآن به این است که در همین لحظه که به قرآن توجه می کنید با مؤلف آن ارتباط دارید. مرحوم شهید مطهری نیز ظاهراً اشاره می‌کند که قرآن وحی مستمر است و آنّا فأنّا وحی می‌شود.

قیومی ادامه داد: قرآن متنی است که يك طرف آن موحی و طرف دیگر آن موحی الیه است؛ یعنی من که الان قرآن را باز می‌کنم مورد خطاب وحی قرار می‌گیرم. بنابراین اگر در همین لحظه من، به عنوان موحی الیه، مورد خطاب وحی قرار می‌گیرم پس موحی نیز در همین لحظه وجود دارد.

وی با اشاره به این مطلب که قرآن با مجموعه‌ای از سازواره‌ها که یکی از آن‌ها تقواست به فهم مخاطبان از خود جهت می‌دهد و آن‌ها را تکمیل می‌کند، عنوان کرد: در واقع فهم قرآن در يك مثلث شکل می‌گیرد که يك ضلع آن موحی یعنی خداوند متعال است، ضلع دیگر آن مخاطب یعنی موحی الیه است و ضلع دیگرش نیز متن وحیانی است و ما در تفاعل این سه ضلع است که به فهم قرآن می‌رسیم و این فهم در حال رشد کردن است و عجایب جدیدی را به ما نشان می‌دهد.